



17—18 oktober

Debatter m. m.

Tisdagen den 17 oktober

	Sid.
Hälsningsord av talmannen	3
Interpellationer:	
av herr Dahlberg (s) om försöksverksamhet med vissa service- åtgärder i glesbygder	4
av herr Lundberg (h) ang. villkoren för landstingens överta- gande av mentalsjukvården	5
av herr Nilsson, Yngve, (h) ang. nedbringande av väntetiderna vid rättspsykiatriska undersökningar	6
av herr Wallmark (h) ang. arbetsfördelningen i ecklesiastik- departementet, m. m.	7
av herr Tistad (fp) ang. oljeskyddet	7
av herr Petersson, Erik Filip, (fp) ang. nedläggningen av järn- vägsstationer	8
av herr Olsson, Johan, (cp) ang. viss ökad utbyggnad av väg- nätet för tung trafik	9
av herr Palm (s) ang. placering av utländska läkare i praktik- tjänst	9
av herr Brundin (h) ang. insyn i företag som beviljats industri- garantilån eller lokaliseringsstöd	10
av herr Holmberg (h) ang. åtgärder mot narkotikamissbruket	10
av herr Kristiansson, Axel, (cp) ang. rationalisering inom järn- vägstrafiken	12
av herr Jacobsson, Gösta, (h) om möjlighet för byggnadsföre- tag att utnyttja investeringsfonder	13
Meddelande ang. enkla frågor:	
av herr Stadling (s) ang. arbete under kommande vinter för fri- ställd arbetskraft inom det norrländska skogsbruket	14
av herr Nyman (fp) ang. normer för förbättrade bilsäkerhets- bälten	14

	Sid.
av herr Sundin (cp) ang. förslag om reformering av skattesystemet	14
av herr Lidgard (h) om åtgärder för att begränsa disciplinproblemen vid skolorna	14

Onsdagen den 18 oktober

Interpellationer:

av herr Wanhainen (s) ang. byggande av bro över Torne älv vid Pello by	16
av herr Wallmark (h) ang. dimensioneringen av det högre utbildningsväsendet, m. m.	17
av herr Brundin (h) ang. beskattningen av eldningsolja	18

Meddelande ang. enkla frågor:

av herr Tistad (fp) ang. inlärande av högerbeteende hos gångtrafikanter	19
av herr Nilsson, Ferdinand, (cp) ang. lyxtelegram	19
av fru Diesen (h) ang. vissa vidgade möjligheter till studielån	19
av herr Wallmark (h) ang. beläggning av vägar med svart asfalt	19

Tisdagen den 17 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 11.00.

Herr TALMANNEN anförde:

Jag ber att få hälsa kammarens ledamöter välkomna till höstens arbete och hoppas att den gångna sommaren, som ju har bjudit på ett ovanligt härligt väder, har gjort att kammarens ledamöter med stärkta krafter kan ta itu med höstens utan varje tvivel ganska prövande arbete.

Med dessa ord ber jag att få förklara höstsessionen öppnad.

Till kammarens ledamöter har utdelats bl. a. en preliminär plan för sammanträden under hösten och en plan för ärendenas fördelning på plena t. o. m. den 22 november. Planerna bär spår av att arbete pågått i utskottskanslierna under sessionsuppehållet och av att utskotten i år sammanträtt redan före höstsessionens början. Arbetet i kamrarna kommer därför osedvanligt tidigt i gång. Detta är i år också nödvändigt därför att ett mycket stort antal ärenden föreligger till behandling, därav flera som torde medföra mycket arbete i både utskott och kammare.

I övrigt kan jag — med hänvisning till ett utdelat meddelande från sekretariatet — hälsa välkommen till språkurser, till studium av översikter över förhållandena i en rad andra länder, till ett fr. o. m. den 1 juli i år upprättat internationellt sekretariat, till utnyttjande även i övrigt av kvalificerad sekreterarhjälp och till biträde med visning av huset och arbetet här för skol elever; frågestunder och plena icke att förglömma. Arbetsplena och frågestunder börjar redan nästa vecka, och tisdagen den 7—torsdagen den 9 november kommer så i tät följd handelsdebatt, re-

missdebatt och arbetsplenum. Sessionen väntas pågå t. o. m. fredagen den 15 december, eller, om kamrarna genom skiljaktiga beslut den 15 gör det nödvändigt, t. o. m. lördagen den 16.

Upplästes följande till kammaren inkomna ansökningar:

Till riksdagens första kammare

Undertecknad anhåller om ledighet från riksdagsarbetet till och med den 20 oktober för fullbordande av utrikes resa.

Genève den 16 oktober 1967

Alva Myrdal

Till riksdagens första kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet från och med den 24 till och med den 30 innevarande månad för deltagande i en parlamentarisk delegation till Bulgarien.

Stockholm den 17 oktober 1967

Ruth Hamrin-Thorell

Till riksdagens första kammare

Härmed får jag anhålla om ledighet från riksdagsarbetet från och med den 24 till och med den 30 innevarande månad för att leda en parlamentarisk delegation till Bulgarien.

Stockholm den 17 oktober 1967

Erik Boheman

De begärda ledigheterna beviljades.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades därefter herr *Persson, Fritz*, för tiden till och med den 3 december på grund av ett från honom inkommet,

Interpellation om försöksverksamhet med vissa serviceåtgärder i glesbygder

nu uppläst läkarintyg, utvisande att han till följd av giftstruma vore sjukskriven för tiden till och med sistnämnda dag.

Vidare beviljades fru *Segerstedt Wiberg* ledighet från riksdagsgöromålen för den tid, som åtginge för fullgörande av uppdrag såsom ombud vid Förenta Nationernas generalförsamling i New York.

Ytterligare upplästes följande till kammaren inkomna läkarintyg:

Att riksdagsman *Harry Fredrik Carlsson*, Tibro, den 27 augusti 1967 insjuknat i cerebrovaskulär insult (hjärnblödning) och sedan dess vårdas på medicinska kliniken, Serafimerlasarettet, samt att han icke kan infinna sig till höstrikdagen intygas härmed på heder och samvete.

Serafimerlasarettet, Stockholm, den 13/9 1967

Gunnar Björck

Professor i medicin
Överläkare

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herr *Carlsson, Harry*, för den tid, varunder han vore på grund av sjukdom oförmögen att delta i riksdagsarbetet.

Anmäldes och bordlades följande till kammaren överlämnade kungl. propositioner:

nr 137, med förslag till lag om tillägg till vissa trafiklivräntor, m. m.;

nr 138, med förslag till lag om ändring i föräldrabalken m. m.;

nr 139, med förslag till lag angående ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 9 juni 1967 (nr 532) om ändring i 17 kap. handelsbalken;

nr 140, med förslag till lag angående ändring i lagen den 1 juni 1951 (nr 308) om ekonomiska föreningar, m. m.;

nr 141, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom, m. m.; och

nr 142, med förslag till lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda, m. m.

Anmäldes och bordlades

skrivelser från riksgäldskontoret

med överlämnande av riksdagens revisorers särskilda berättelser om statlig representation, om televerkets bostäder i Nynäshamn, om redovisningen av förskott till vissa plankostnader, om exekutionsväsendets organisationsnämnd och om riksdagsbiblioteket; samt

med överlämnande av riksdagens revisorers särskilda berättelse om fortifikationsförvaltningens anlåtande av visst konsultföretag.

Interpellation om försöksverksamhet med vissa serviceåtgärder i glesbygder

Herr **DAHLBERG** (s) erhöll på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Glesbygdens serviceproblem har ännu inte fått sin lösning. Sedan en tid tillbaka sysslar dock en arbetsgrupp inom inrikesdepartementet med dessa frågor. En skrift om vårdproblemen (Gammal i glesbygd) har utarbetats och tillsänts kommunala organ. Professor Erik Bylund vid Umeå universitet utreder en rad frågor rörande glesbygden. Några utarbetade riktlinjer för glesbygdens många och svårlösta frågor föreligger dock ännu inte.

En bygds avfolkning medför alltid att en rad serviceanordningar upphör eller inskränks, bl. a. att poststationer och butiker indrages. När butikerna läggs ned ersätts de i vissa fall med varubuss. I bygder, där folkavtappningen blir särskilt stor, sviktar kundunderlaget även för varubussen, och bygden hotas av helt utebliven varuförsörjning. Denna förvandling drabbar hårdast befolkningen i de högre åldrarna, handikappade samt personer som saknar eget motorfordon.

I bygder där varubussarna försvinner kan i en del fall linjebil eller buss uppehålla ett begränsat antal turer i veckan. Bilburna lantbrevbärare, skolbussar och i vissa områden mjölktransportbilar upprätthåller kontakt med tätorterna. Här uppräknade transportmöjligheter borde mera metodiskt än som nu sker kunna utnyttjas som varuservice mellan tätorten och glesbygden. Varuförsörjning på detta sätt medför, i den mån den f. n. praktiseras, merkostnader som glesbygdsbefolkningen själv får bära. Det är här ofta fråga om personer med låga inkomster och små försörjningsmöjligheter, och för dem är varje påslag på hushållskostnaderna ytterst kännbart.

När den vedertagna servicen sviktar måste samhället sätta in nya åtgärder för att upprätthålla en nödortftig försörjning. En tänkbar åtgärd synes vara att varje hushåll som är beläget minst 3 km från butik, och vars försörjare är över 60 år, liksom person som på grund av handikapp är ur stånd att själv färdas till butiken på samhällets bekostnad erhåller fraktfri transport av sina livsmedel och hushållsartiklar. Antalet fria varusändningar torde kunna begränsas till högst två transporter per vecka och hushåll.

De här föreslagna åtgärderna för att klara en av glesbygdens servicefrågor bör lämpligen prövas genom en omfattande försöksverksamhet.

Med hänvisning till vad ovan anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande frågor:

Är statsrådet beredd att igångsätta försöksverksamhet angående glesbygdens ovan berörda servicefrågor samt att inför riksdagen redovisa dess resultat och framlägga därav föranledda förslag?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågasvarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. villkoren för landstingens övertagande av mentalsjukvården

Ordet lämnades härefter till herr LUNDBERG (h), som anförde:

Herr talman! Vid beräkningen av det kommunala skatteutjämningsbidraget till landstingskommunerna gäller förutom huvudreglerna en särskild s. k. garantiregel som tillförsäkrar dessa ett tillskott av skatteunderlag icke understigande vad som skulle ha utgått enligt tidigare gällande kungörelser om skatteersättning (1957 och 1961). Totalt beräknas skatteutjämningsbidraget 1967 till landstingen utgå med 392 miljoner kronor varav knappt 58 miljoner enligt garantiregeln.

Landstingen utlovades skattebidrag under förhandlingarna med staten om övertagandet av mentalsjukvården, vilket framgår av inrikesministerns uttalande i andrakammardebatten den 10/12 1963, varvid dock som troligt totalbelopp nämndes 85 till 100 miljoner kronor, som skulle komma de landsting till del som hade den högsta utdebiteringen och det lägsta skatteunderlaget.

Dessa kriterier hade emellertid frångåtts genom införandet av garantiregeln i den proposition, som antogs av riksdagen våren 1965 och som låg till grund för nu gällande förordning av den 3/6 1965 (268).

Efter vad jag kunnat finna i för mig tillgängliga handlingar har ingenting klart utsagts om ett direkt samband mellan utformningen av garantiregeln och villkoren för det träffade avtalet mellan staten och landstingen beträffande mentalsjukvårdens övertagande, men jag anser likväl att det finns goda skäl att anta att ett sådant samband föreligger.

Eftersom ett klarläggande av detta förhållande är av direkt intresse för de tre utanför landsting stående storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö anhåller jag att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet Rune Jo-

Interpellation ang. nedbringande av väntetiderna vid rättspsykiatriska undersökningar

hansson få ställa följande interpellation:

Ingick utformningen av den s. k. garantiregeln för landstingen vid beräkningen av den kommunala skatteutjämnningen som en del av uppgörelsen för övertagandet av mentalsjukvården?

Kammaren medgav, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. nedbringande av väntetiderna vid rättspsykiatriska undersökningar

Herr NILSSON, YNGVE, (h) fick därpå ordet och yttrade:

Herr talman! Frågan om omständigheterna kring rättspsykiatriska undersökningar har nyligen återigen aktualiserats mot bakgrunden av de mest skrämmande förhållanden. Att enskilda individers såväl rättssäkerhet som möjligheter till återanpassning från ett brottsligt förflutet saklöst måste offras på grund av en bristsituation, vad beträffar både mänsklig arbetskraft och materiella resurser, ger näppeligen intryck av högt utvecklat välfärdssamhälle.

Väntetiden vid sinnesundersökningar i brottmål får enligt lag utsträckas till högst 6 veckor. Trots detta är genomsnittstiden nu ungefär 4 månader, men även denna tidslängd överskrides ibland med mer än det dubbla. När undersökningspersonen är häktad, innebär varje dröjsmål en förlängning av frihetsberövandet. Avräkning av tiden kan inte alltid ske, t. ex. om sedermera utdömt straff blir kortare än väntetiden. Även oavsett detta innebär ovissheten under väntan på att få komma till rättspsykiatrisk klinik för den häktade — med ett inte sällan labilt sinness tillstånd — svåra påfrestningar och stora lidanden, vilka förvärras av det faktum att de lokaler där hon eller han vistas tyvärr alltför ofta lämnar

mycket övrigt att önska i fråga om standard och utrymme. JO har med skärpa påtalat detta i skrivelse till Konungen, senast den 10 augusti 1967. Där framgår beträffande de miljöer undersökningspersonerna får vistas i, att om tvivel uppstått om deras sinnesbeskaffenhet är detta sannerligen inte rätt vårdform.

Både rättssäkerhets- och återanpassningsskäl, var för sig tillräckligt tungt vägande, talar för att kraftåtgärder måste vidtagas för att nedbringa väntetiderna. Varje ytterligare dröjsmål i det hänseendet medför med all sannolikhet ett ännu större mått av mänskligt lidande. Det totala behovet av rättspsykiatriska undersökningar ökar allteftersom kriminaliteten stiger. Antalet sinnesundersökningar per år synes emellertid de senaste åren ha varit ganska konstant. Orsaken måste vara att domstolarna på grund av de ovan anförda olyckliga omständigheterna i stor utsträckning visar återhållsamhet med att låta för brott åtalade genomgå rättspsykiatrisk undersökning, även om en dylik kunde synas befogad. Detta är ett av de många tvivelaktiga förhållanden som den ohållbara situationen har lett till. Det innebär nämligen att sådana personer döms till frihetsstraff, vilka, om rättspsykiatrisk undersökning satts in, inte skulle råka ut för denna påföljd. De hamnar således i fångvårdsanstalter och blir skötta av personal utan psykiatrisk utbildning.

Med stöd av vad ovan anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för justitiedepartementet få ställa följande fråga:

Vilka åtgärder avser herr statsrådet att vidtaga för att nedbringa de långa väntetiderna i samband med rättspsykiatriska undersökningar i brottmål?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. arbetsfördelningen i ecklesiastikdepartementet, m. m.

Ordet gavs nu till herr WALLMARK (h), som anförde:

Herr talman! Innevarande höst har en omorganisation företagits inom ecklesiastikdepartementet. Den nya organisationsindelningen uppvisar två separata enheter, och vid fördelningen av arbetsuppgifter har man stannat för en horisontell uppdelning. Den ena enheten skall nu handha frågor om departementets administration, allmän kultur- och bildningsverksamhet, radio- och TV-verksamhet, vuxenutbildning, det obligatoriska skolväsendet, forskning och utvecklingsarbete samt kyrkliga ändamål. Den andra enheten skall handha frågor om gymnasial utbildning, postgymnasial utbildning, lärarutbildning, studiesociala ändamål och internationellt kulturellt samarbete.

Eftersom huvuddelen av de statliga insatserna för forskningen hittills har skett vid universiteten och högskolorna, synes omorganisationen innebära att dessa klyvs i en undervisande och en forskande del. Konsekvenserna härav är så vittgående att förslaget borde ha underställts riksdagen för prövning.

Med ledning av vad ovan anförts anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill herr statsrådet upplysa kammarens ledamöter om grunderna för den nya arbetsfördelningen inom departementet?

2. Vill herr statsrådet upplysa kammarens ledamöter om de åtgärder som skall vidtagas för att förhindra en klyvning av universitets- och högskoleväsendet i en undervisande och en forskande del, vilket är ett resultat av den nya arbetsfördelningen inom ecklesiastikdepartementet.

På gjord proposition bifölls herr Wallmarks berörda anhållan.

Interpellation ang. oljeskyddet

Herr TISTAD (fp) fick på begäran ordet och yttrade:

Herr talman! Efter den uppmärksammade händelsen i våras, då oljetankern Torrey Canyon förläste i Engelska kanalen och 117 000 ton råolja kom lös, blev den svenska beredskapen mot skador genom löskommen olja föremål för debatt i samband med enkla frågor i denna kammare. Sedan dess har utanför svenska syd- och västkusten vid ett par tillfällen förekommit oljeutsläpp av hotande karaktär från fartyg. För att avvärja hotet har man därvid nödgats tillgripa improvisationer, som visserligen varit framgångsrika men som visat det angelägna behovet att på detta område upprätthålla en effektiv beredskap. Detta ger anledning att på nytt taga upp frågan om vår beredskap mot oljeskador.

Oljeskyddsutredningen har i sitt i juni 1965 avgivna förslag utgått ifrån att det endast finns begränsade tekniska möjligheter att ingripa mot oljefläckar till havs. När olja släppts ut eller kommit lös från fartyg till sjöss, kan man därför enligt utredningens uppfattning inte sätta in några effektiva motåtgärder, förrän oljan närmar sig kusten eller redan har drivit in på stranden. Det är mot denna bakgrund man bör se utredningens förslag att lägga uppgiften att ingripa mot oljeutflöden och ordna behövlig beredskap därför på primärkommunerna.

Vid de oljeutsläpp som under våren och sommaren föranlett ingripande på syd- och västkusten har bekämpningen av den löskomna oljan i nästan total utsträckning kunnat ske till sjöss. Skador på stränderna har därigenom kunnat undvikas eller i varje fall starkt begränsas.

De erfarenheter som nu vunnits synes visa att det, tvärtmot vad oljeskyddsutredningen förutsatte, finns goda förutsättningar att effektivt bekämpa från fartyg löskommen olja, medan denna ännu befinner sig till sjöss. Det är givet

Interpellation ang. nedläggningen av järnvägsstationer

att så bör ske i största möjliga omfattning. Med hänsyn till att ett oljebälte, som driver med vind och ström till havs, kan röra sig över mycket stora områden, innan det blivit oskadliggjort, är det uppenbart att primärkommunerna inte kan svara för en oljebekämpning av denna art utan att denna måste organiseras på en betydligt bredare bas.

Länsstyrelserna i de län, där oljebekämpning till sjöss har skett under våren och sommaren, har på grundval av därvid gjorda erfarenheter organiserat en provisorisk beredskap mot skador till följd av oljeutsläpp från fartyg. Helt effektiv kan en sådan beredskap emellertid inte bli, så länge det inte är klart vem som har att bestrida kostnaderna därför.

Enligt uppgift är oljeskyddsutredningens förslag föremål för överarbetning inom kommunikationsdepartementet. De rön som nu gjorts tyder emellertid på att frågan måste angripas från delvis nya utgångspunkter. Det kan ifrågasättas om inte en helt ny utredning borde tillsättas. Lösningen brådskar emellertid. En ny utredning måste därför arbeta snabbt.

Med hänvisning till det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande fråga:

Är herr statsrådet beredd att påskynnda överarbetningen av oljeskyddsutredningens förslag eller att tillsätta en ny utredning om beredskap mot oljeskador med uppdrag att framlägga förslag i så god tid, att proposition i ämnet kan föreläggas vårriksdagen 1968?

Även denna anhållan bifölles.

Interpellation ang. nedläggningen av järnvägsstationer

Ordet lämnades därefter till herr PETERSSON, ERIK FILIP, (fp), som anförde:

Herr talman! Statens järnvägars centralförvaltning har nyligen aviserat att ca 850 nu bemannade järnvägsstationer kommer att nedläggas fram till 1975. Därtill kommer omkring två tredjedelar av antalet obemannade stationer att försvinna enligt samma förslag. Det är självklart att detta meddelande utlöst berättigad undran och oro på berörda orter. Det trafikprogram, som riksdagen antog 1963 har inte kunnat uppfattas innehålla så drastiska åtgärder, som att stora områden utefter bestående bandelar blir utan möjligheter till järnvägstrafik. Företag, kommuner och enskilda utefter affärsbanenätet har vid planering hittills i regel räknat med att få behålla järnvägen som trafikmedel.

Nedläggningsförslaget berör ett stort antal stationer, där ofta betydande industriföretag byggt ut i anslutning till spårbunden trafik. Att för dessa orter ställa om till landsvägstrafik kan innebära en påtaglig försämring av deras kommunikationer och bli ett negativt ingrepp i ortens lokaliseringsproblem. Det torde också vara ovisst om utbyggnaden av vägnätet kan ske i sådan takt, att inom den nämnda tidrymden likvärdig ersättningstrafik kan komma till stånd.

Hänvisande till ovanstående anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Anser statsrådet den av järnvägsstyrelsen planerade nedläggningen av stationer å affärsbanelinjerna i föreslagen omfattning förenlig med berörda orters trafikbehov?

2. Avser statsrådet att underställa detta ärende riksdagens prövning?

Kammaren medgav, att ifrågavarande spørsmål finge framställas.

Interpellation ang. placering av utländska läkare i praktiktjänst

Interpellation ang. viss ökad utbyggnad av vägnätet för tung trafik

Herr OLSSON, JOHAN, (cp) erhöll nu ordet och yttrade:

Herr talman! Virkesflottningen i våra älvar och vattendrag har under ett århundrade svarat för en betydande andel av transportererna. Genom lastbilarnas utveckling och de rationaliserings- och besparingsmöjligheter som därigenom uppnåtts har dock under senare år en allt större virkesmängd transporterats på hjulfordon från avverkningarna och hela vägen fram till fabrikena. Det minskande underlaget för flottningen jämsides med de ökande kostnaderna äventyrar snart möjligheterna att upprätthålla flottningen inte bara i biler och mindre vattendrag utan även i våra stora älvar. Så kommer t. ex. flottningen att helt upphöra i Ljusnan i och med innevarande år. Vid total nedläggning av flottningen överföres på en gång en betydande godsmängd till transport på landsvägarna, en transportökning som kommit snabbare än vad som förutsetts.

Även av andra anledningar synes trafikintensiteten å vägarna ökas. Av statens järnvägar signalerade nedläggningar av järnvägar och indragningar av stationer medverkar ytterligare till ökad belastning på vägarna. Man kan därvid ifrågasätta om vägnätet är i stånd att mottaga den ökande tunga trafiken utan vidtagande av extra förstärknings- och förbättringsåtgärder.

För näringslivet och befolkningen är ett förbättrat vägnät av allra största betydelse. Det är en grundförutsättning för en framgångsrik lokaliserings- och näringspolitik.

Tyvärr råder för närvarande och även under den närmaste framtiden en besvärande arbetslöshet. Det synes nu likasom tidigare vara en produktiv sysselsättningspolitik att motverka arbetslösheten genom en ökad utbyggnad av vägnätet.

Med stöd av ovanstående anhåller jag

om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill statsrådet medverka till att ökade anslag ställes till förfogande för vägbyggnader i områden där den tunga trafiken kraftigt ökar på grund av flottningens upphörande?

2. Avser statsrådet att medverka till utökning av vägbyggandet på grund av rådande arbetslöshet i vissa regioner?

Även denna anhållan bifölls.

Interpellation ang. placering av utländska läkare i praktiktjänst

Ordet gavs nu till herr PALM (s), som anförde:

Herr talman! I proposition till 1966 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t att läkare med utländsk medicinsk examen skulle kunna få viss tilläggsutbildning här i Sverige. Efter sådan utbildning skulle de kunna verka inom den svenska sjukvården, som på så sätt skulle tillföras ytterligare 30—60 läkare per år. På statsutskottets förslag bifölls Kungl. Maj:ts proposition. Under särskilt anslag på socialdepartementets huvudtitel har riksdagen så sent som i våras anvisat medel för ifrågavarande kursverksamhet.

Det har nu visat sig att svårigheter uppstått att placera dessa läkare i praktiktjänst vid landets centrallasarett. Detta skulle enligt uppgift ha samband med klinikchefernas negativa inställning till de utländska läkarna. Chefläkarna har som bekant avgörande inflytande i frågor som gäller vikariatsanställningar. Det bör i sammanhanget framhållas att de utländska läkare det här är fråga om av medicinalstyrelsens nämnd för utländska läkare ansetts kapabla att arbeta i svensk sjukvård. De har bl. a. prövats vad gäller kunskaper i svenska språket.

Med hänvisning till vad som ovan anförts hemställer jag om första kam-

Interpellation ang. insyn i företag som beviljats industrigarantilån eller lokaliseringsstöd

marens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få rikta följande fråga:

Anser statsrådet att svårigheterna att placera de utländska läkarna i praktik-tjänst är av sådan karaktär, att det finnes risk för att de intentioner, som låg till grund för 1966 års riksdagsbeslut, inte kan fullföljas?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Interpellation ang. insyn i företag som beviljats industrigarantilån eller lokaliseringsstöd

Herr BRUNDIN (h) fick härpå ordet och yttrade:

Herr talman! I samband med att AB Hägglund & Söner försålde delar av sin rörelse och varslade om friställning av 750 anställda, sade inrikesministern enligt Svenska Dagbladet den 21 juli 1967 att »informationen från företaget sida till de anställda och till kommunen liksom till oss har varit ganska så knapphändig». Åtskilliga regeringsledamöter har vid flera tillfällen, bl. a. vid debatterna den 15 september i år mellan socialdemokraterna och högerpartiet, gjort uttalanden om att såväl regeringen som myndigheterna i övrigt inte har tillräcklig insyn i företag i vilka staten har intressen att bevaka.

AB Hägglund & Söner har kommit i åtnjutande av såväl industrigarantilån som lokaliseringsstöd.

I kungörelsen om statligt kreditstöd till hemslöjd, hantverk och småindustri, SFS 1960 nr 372, stadgas i § 13 om industrigarantilån följande:

»Den som ansöker om lånegaranti skall utfästa sig att, i den mån kommerskollegium eller företagareföreningen så påfordrar, tillhandahålla upplysningar samt handelsböcker och andra affärshandlingar beträffande rö-

relsen ävensom låta ombud för kollegium eller föreningen besiktiga denna.»

I kungörelsen om statligt lokaliseringsstöd, SFS 1965 nr 101, föreskrives i § 7 följande:

»I samband med beslut om lokaliseringsstöd föreskrivas de särskilda villkor som med hänsyn till ändamålet med stödet och i övrigt behövas.»

Myndigheterna har således goda möjligheter till insyn i företag i vilka staten har ekonomiskt engagemang. Dessa i lag angivna insynsmöjligheter står i skarp kontrast mot inrikesministerns ovan återgivna uttalande om knapphändig information.

Äberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga.

Vill herr statsrådet lämna kammaren en redovisning för hur de i lag angivna insynsmöjligheterna utnyttjats dels i fråga om AB Hägglund & Söner, dels i fråga om övriga företag, vilka beviljats industrigarantilån eller lokaliseringsstöd?

På gjord proposition bifölls herr Brundins berörda anhållan.

Interpellation ang. åtgärder mot narkotikamissbruket

Ordet lämnades på begäran till herr HOLMBERG (h), som anförde:

Herr talman! Under den senaste tiden, särskilt under de senaste månaderna, har Sverige i våra nordiska grannländer tilldragit sig uppmärksamhet på grund av det bland ungdomen snabbt växande narkotikamissbruket. Detta har fått synnerligen stor utbredning i Stockholm, där det enligt uppgift från initierat håll nu torde finnas 5 000 illegala narkomaner, förutom de som röker haschisch. Även i Göteborg är missbruket omfattande, och det håller på att sprida sig över hela landet.

Interpellation ang. åtgärder mot narkotikamissbruket

Också i Danmark — särskilt i Köpenhamn — blir problemet allt allvarligare. I Norge har det över huvud taget ringa utbredning. I Finland existerar det knappast alls.

I Sverige har vidtagandet av effektiva motåtgärder alltför länge försumrats. Läkarna har visserligen, på medicinalstyrelsens anmodan, visat en betydligt ökad restriktivitet i fråga om utskrivning av narkotikarecept, men i övrigt har alltför litet gjorts för att minska missbruket. Först den 1 januari 1965 tillkom narkotikapolisen i sin nuvarande form och förstärktes i blygsam skala hösten 1966 och denna höst. Personalen är alltjämt i hög grad otillräcklig och saknar i viss mån erforderliga befogenheter att ingripa. Dessutom är vårdmöjligheterna för missbrukets underåriga offer ytterst begränsade.

En väsentlig förutsättning för att narkotikaproblemet skall kunna angripas på ett effektivt sätt är givetvis en klar insikt hos inte bara de ansvariga myndigheterna utan också hos allmänheten och särskilt hos ungdomen om missbrukets nedbrytande verkningar. Tyvärr har i år en rad publicitetsorgan, bland dem även TV, medverkat till att sprida den aldeles felaktiga uppfattningen att vissa narkotika, särskilt haschisch men även exempelvis LSD, skulle vara relativt ofarliga. Inom narkotikapolisen anser man att dessa publicitetsorgan därigenom vållat påtaglig skada och även ökat polisens redan förut alltför stora arbetsbörda.

Vad särskilt haschischen beträffar, framhöll den 12 juli i år vid godtemplarkongressen i Borlänge professorn i psykiatri vid universitetet i Istanbul, Ayhan Songan — han har under många år studerat verkningarna i en mängd fall — att detta narkotikum vid långvarigt bruk alltid på ett djupgående sätt förstör personligheten. Dessutom skapar haschischen ofta benägenhet hos missbrukarna att övergå till ännu farligare gifter, exempelvis opium, LSD och morfin samt, som erfarenheterna

bl. a. i USA visar, även till heroin. För övrigt har det i många länder i åtskilliga fall fastslagits, att fabrikanterna preparerar haschisch med opium för att snabbt göra sina offer beroende. Det måste alltså sägas vara inte endast angeläget utan också nödvändigt att energiskt bekämpa även bruket av haschisch och att sprida upplysning om faran av att använda detta gift.

De av ungdomar i Sverige för närvarande mest använda narkotikapreparaten torde jämte haschisch vara preludin och ritalintabletter. Narkotikapolisen men också annan polispersonal i framför allt Stockholm har konstaterat, att ungdomar tillhörande alla samhällsgrupper och särskilt skolungdomar missbrukar narkotika. Eftersom de flesta av dem saknar egna arbetsinkomster, frestas de i stor utsträckning att genom stöder hos nära anhöriga och i affärer finansiera sina inköp. Stöldgodset avyttrar de hos hälare som, fortfarande enligt polisen, vanligen brukar betala 10 à 15 procent av fulla värdet.

Mycket lågt uppskattat räknar narkotikapolisen i Stockholm med att de ca 5 000 illegala narkomanerna där genomsnittligen var och en per dag använder 30 tabletter, för vilka de måste betala omkring två kronor stycket. Totalt är de hänvisade till att på olika sätt anskaffa minst 100 miljoner kronor för inköpen.

Det är polisens fasta övertygelse att den alarmerande ökningen under de senaste åren av antalet egendomsbrott i Stockholm främst beror på det snabbt tilltagande narkotikamissbruket, som tvingar allt flera ungdomar till kriminalitet. Enbart i Kungsträdgården uppgår det genomsnittliga antalet ungdomar som, åtminstone sommartid, är återförsäljare — smålangare — av narkotika till 50 à 100 per dygn. Även ökningen av antalet checkbedrägerier kan enligt polisens uppfattning till stor del tillskrivas det penningbehov som narkotikamissbruket framdriver.

Interpellation ang. rationaliseringen inom järnvägstrafiken

Ännu allvarligare konsekvenser får detta genom sina på offrens psykiska och fysiska hälsotillsånd snabbt nedbrytande verkningar.

Missbruket har nu blivit så utbrett, särskilt i Stockholm och därefter i Göteborg, att risken finns att hela problemet ur bekämpningssynpunkt håller på att växa samhället över huvudet. Medicinalstyrelsens narkomanvårdskommitté föreslog i sitt andra, i juni i år avlämnade delbetänkande en rad åtgärder i syfte att minska missbruket, bl. a. att uthyrning av lokaler för s. k. knarkparties osv. kriminaliseras, att narkotikapolisens personal fördubblas, att även tullpersonalen förstärks, att straffen för stordistributörer av narkotika väsentligt skärpes samt att vårdmöjligheterna för missbrukets offer avsevärt ökas. Sedan betänkandet avlämnades, har utvecklingen blivit än mera skrämmande, och man frågar sig nu om de föreslagna åtgärderna verkligen blir tillräckliga.

I Danmark har regeringen nyligen tillsatt ett särskilt arbetsutskott under sundhedsstyrelsen — motsvarigheten till medicinalstyrelsen i Sverige — med en läkare som ordförande, i vilket justitie-, familje-, inrikes- och undervisningsministerierna är representerade. Åtgärden visar med vilket allvar de ansvariga myndigheterna i vårt södra grannland bedömer narkotikaproblemet.

Här i Sverige är problemet så oroväckande, att otvivelaktigt utomordentligt omfattande och energiska motåtgärder snarast måste tillgripas om situationen över huvud taget skall kunna bemästras.

Med hänvisning till vad ovan anförts får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för socialdepartementet få ställa följande frågor:

1. Anser herr statsrådet att de av narkomanvårdskommittén föreslagna åtgärderna är tillräckliga för att komma till rätta med det alltmer tilltagande narkotikamissbruket?

2. Är herr statsrådet beredd att medverka till en ökad upplysningsverksamhet som klargör att vanemässigt bruk av *all* narkotika är skadligt?

3. Har några åtgärder från regeringens sida vidtagits för att samordna handläggningen av narkotikafrågor mellan berörda departement på sätt som skett i Danmark?

4. När kan förslag till skärpta straffbestämmelser för olaga narkotikahandel förväntas?

Kammaren medgav, att ifrågavarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. rationaliseringen inom järnvägstrafiken

Herr KRISTIANSSON, AXEL, (ep) erhöll nu ordet och yttrade:

Herr talman! På senaste tiden har från SJ:s centralförvaltning offentliggjorts en plan för det fortsatta rationaliseringsarbetet inom järnvägstrafiken. Den innebär bl. a. en mycket långtgående nedläggning av befintliga järnvägsstationer. Av de nu befintliga ca 1 100 stationerna skulle inom överskådlig tid 800—900 läggas ned, eller lämnas obemannade. Ett realiserande av denna plan innebär, såvitt man kan se, att järnvägstrafiken ges en helt annan funktion och inriktning än tidigare. Tydligen avses att göra järnvägen till en snabb och exklusiv förbindelseled för fjärrtrafik, med enbart städer och mycket stora centralorter som hållplatser.

Ett fullföljande av en dylik plan måste självfallet få mycket stora och svåröverblickbara följdverkningar. Med den roll av livsnerv och lokaliseringsfaktor inom det svenska näringslivet som järnvägen spelat och alltjämt spelar måste en dylik omläggning för de drabbade orterna medföra mycket besvärliga rubbningar. Att all nyetablering i de drabbade orterna upphör torde stå utom varje tvivel. Självfallet

Interpellation om möjlighet för byggnadsföretag att utnyttja investeringsfonder medför omläggningen också svårigheter för redan etablerad verksamhet, med en följd att företaget så småningom läggs ner eller flyttas till någon av de centrala orter som gynnas med hållplats för statens kollektiva kommunikationsmedel.

En dylik utveckling med alla dess följdverkningar ekonomiska såväl som sociala, med å ena sidan ytterligare ökade investeringar inom näringsliv, i bostäder och samhällsservice, å andra sidan ett dåligt utnyttjande av redan gjorda och fullt funktionsdugliga sådana, kan icke vara en samhällsekonomiskt försvarbar politik. Även om en dylik rationalisering giv vid betraktande av SJ som ett affärsdrivande verk synes lönsam, kan det ifrågasättas om en så renodlad och begränsad syn får läggas på en verksamhet av detta slag. Särskilt i en tid då staten engagerar sig i lokaliseringpolitiken på sätt som sker finns det anledning att sätta in järnvägspolitiken i ett centralt näringspolitiskt sammanhang.

Med hänsyn till den stora betydelse som järnvägspolitiken utformning således har för näringslivets utveckling och lokalisering och med hänsyn till de mycket genomgripande förändringar som här förbådas, finns det anledning undersöka huruvida den föreslagna omläggningen är förenlig med de direktiv enligt vilka SJ:s verksamhet bedrives. Om så verkligen skulle visa sig vara fallet, finns anledning för statsmakterna att ompröva desamma.

Med stöd av ovanstående får jag anhålla om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet ställa följande frågor.

Anser statsrådet, att de mycket långtgående omläggningar och indragningar inom järnvägstrafiken, som förbådats, ligger i linje med riksdagens beslut 1963 angående riktlinjer för den statliga trafikpolitiken?

Om så inte är fallet är statsrådet beredd att med hänsyn till följdverkning-

arna för näringsliv och lokalisering medverka till att riksdagen ges möjligheter att ta ställning till frågan?

Även denna anhållan bifölls.

Interpellation om möjlighet för byggnadsföretag att utnyttja investeringsfonder

Ordet gavs därpå till herr JACOBSON, GÖSTA, (h), som anförde:

Herr talman! Den 18 maj i år be- myndigade regeringen arbetsmarknadsstyrelsen att i vissa fall medge ianspråktagande av investeringsfonder.

Genom en missvisande tolkning av arbetsmarknadsstyrelsen har byggnadsbranschens företag utestängts från detta utnyttjande av investeringsfonderna. Genom ett överklagande, som avgjordes av Kungl. Maj:t den 22 september 1967, bekräftades att byggnadsföretagen felaktigt förvägrats att utnyttja investeringsfonderna.

På grund av angivna tolkning och med hänsyn till att Kungl. Maj:ts beslut i anledning av överklagandet meddelats mer än fyra månader efter beslutet om frisläppande av vissa investeringsfonder har åtskilliga företag inom byggnadsbranschen inte kunnat utnyttja sina investeringsfonder, då de ej har haft möjlighet att göra därför erforderliga beställningar före den 30 september 1967, vilket var ett villkor i Kungl. Maj:ts beslut av den 18 maj 1967.

Åberopande det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för inrikesdepartementet få ställa följande fråga:

Avser regeringen att vidtaga åtgärder för att byggnadsföretagen ej skall bli lidande av arbetsmarknadsstyrelsens beslut rörande ianspråktagandet av investeringsfonder?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Meddelande ang. enkla frågor

Anmäldes och bordlades följande motioner:

nr 861, av herr *Edström m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 47, med förslag till förordning angående ändring i förordningen den 1 december 1959 (nr 507) om allmän varuskatt;

nr 862, av herr *Pettersson, Arne*, och herr *Augustsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 90, med förslag till förköpslag m. m.;

nr 863, av herr *Edström*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 133, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation; samt

nr 864, av herrarna *Sveningsson* och *Arvidson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 136, angående ändringar i jaktlagstiftningen.

Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla frågor denna dag framställdes, nämligen

av herr *Stadling* (s) till herr statsrådet och chefen för inrikesdepartementet: »Är Statsrådet i tillfälle att delge kammaren sina synpunkter på möjliga

arbetsmarknadspolitiska åtgärder för att säkerställa sysselsättning under kommande vinter för friställd arbetskraft inom det norrländska skogsbruket?»;

av herr *Nyman* (fp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Är Herr Statsrådet beredd att påskynda ärendet med utarbetandet av normer för ett förbättrat bilsäkerhetsbälte med automatrulle och när kan besked om normerna väntas?»;

av herr *Sundin* (cp) till herr statsrådet och chefen för finansdepartementet: »När avser Statsrådet förelägga riksdagen förslag angående reformering av skattesystemet?»; samt

av herr *Lidgard* (h) till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet: »Kan man räkna med att från berörda myndigheters sida effektivare åtgärder kommer att vidtagas för en begränsning av disciplinproblemen vid skolorna?»

Kammarens sammanträde avslutades kl. 11.16.

In fidem
K.-G. Lindelöv

Onsdagen den 18 oktober

Kammaren sammanträdde kl. 16.00; och dess förhandlingar leddes av herr förste vice talmannen.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades herrar *Strand*, *Ottosson*, *Hermansson* och *Åke Larsson* för tiden den 24—den 31 innevarande månad för deltagande i resa med en parlamentarisk delegation till Bulgarien, herr *Wikberg* och herr *Jacobsson*, *Per*, för tiden den 24—den 28 i denna månad för att deltaga i svensk riksdagsdelegations resa till Nederländerna samt herr *Olsson*, *Johan*, för tiden från och med den 27 oktober till och med den 3 november för deltagande i en parlamentarisk delegation till Italien.

Vid föredragning av Kungl. Maj:ts proposition nr 137, med förslag till lag om tillägg till vissa trafiklivräntor, m. m., hänvisades propositionen, såvitt den avsåg ändring i anvisningarna till kommunalskattelagen, till bevillningsutskottet och i övrigt till lagutskott.

Föredrogs och hänvisades till lagutskott Kungl. Maj:ts propositioner:

nr 138, med förslag till lag om ändring i föräldrabalken m. m.;

nr 139, med förslag till lag angående ändrad lydelse av övergångsbestämmelserna till lagen den 9 juni 1967 (nr 532) om ändring i 17 kap. handelsbalken;

nr 140, med förslag till lag angående ändring i lagen den 1 juni 1951 (nr 308) om ekonomiska föreningar, m. m.;

nr 141, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom, m. m.; och

nr 142, med förslag till lag angående omsorger om vissa psykiskt utvecklingsstörda, m. m.

Föredrogs den från riksgäldskontoret inkomna skrivelsen med överlämnande av riksdagens revisorers särskilda berättelser om statlig representation, om televerkets bostäder i Nynäshamn, om redovisningen av förskott till vissa plankostnader, om exekutionsväsendets organisationsnämnd och om riksdagsbiblioteket.

Berättelsen om riksdagsbiblioteket hänvisades till bankoutskottet; övriga berättelser till statsutskottet.

Föredrogs den från riksgäldskontoret inkomna skrivelsen med överlämnande av riksdagens revisorers särskilda berättelse om fortifikationsförvaltningens anlåtande av visst konsultföretag. Berättelsen hänvisades till statsutskottet.

Föredrogs och hänvisades motionen nr 861 till bevillningsutskottet,

motionen nr 862 till lagutskott, motionen nr 863 till statsutskottet och motionen nr 864 till lagutskott.

Herr TISTAD (fp) erhöll på begäran ordet och anförde:

Herr talman! Med hänsyn till omfattningen av det ärende, som avses i Kungl. Maj:ts proposition nr 141, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 86 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom m. m., hemställer jag, att kammaren måtte medgiva, att tiden för avgivande av motioner i anledning av nämnda kungl. proposition utsträcker till det

Interpellation ang. byggande av bro över Torne älv vid Pello by sammanträde, som infaller näst efter femton dagar från det propositionen kom kammaren till handa.

Denna hemställan bifölles.

Upplästes och lades till handlingarna följande till kammaren inkomna

Protokoll, hållet vid sammanträde med herr talmannen, herrar vice talmän och de kammarens ledamöter, som blivit utsedda att jämte dem tillsätta befattningshavare hos kammaren, samt kammarens sekreterare, den 17 oktober 1967.

§ 1

Anmälades herr talmannens beslut, enligt protokoll av den 15 september 1967, att förordna tillförordnade kamreren fröken Eivor Larsson att från och med den 17 oktober 1967 tills vidare vara extra ordinarie förste kanslist i lönegrad Ae 19 hos kammaren.

§ 2

Anmälades herr talmannens beslut, enligt protokoll av den 4 oktober 1967,

1) att, efter hörande av andra kammarens talman, den av stenografen i lönegrad Ae 25 Stig Djurström i första kammaren innehavda tjänsten skulle från och med den 4 oktober 1967 vara placerad i andra kammaren, varvid en av stenografen Bertil Palmquist i andra kammaren innehavd motsvarande tjänst skulle från och med samma dag vara placerad i första kammaren;

2) att bevilja stenografen i Ae 25 Bertil Palmquist entledigande från och med den 5 oktober 1967.

§ 3

Förordnades stenografen Bo Holmberg att från och med den 17 oktober 1967 tills vidare uppehålla en vakant tjänst som stenograf i Ae 25. Holmberg beviljades samtidigt partiell tjänstledighet motsvarande 1/5-tid med C-avdrag till och med den 30 november 1967.

§ 4

Förordnades stenografen Bertil Palmquist att från och med den 17 oktober 1967 tills vidare uppehålla arvodestjänst som stenograf med arvode motsvarande löneklass A 21 och de avlöningsförmåner i övrigt som skulle tillkommit honom som extra tjänsteman i lönegrad Ag 21.

§ 5

Beviljades stenografen Sven Wickberg från och med den 17 oktober 1967 tills vidare, dock längst till och med vårsessionen 1968, tjänstledighet från hälften av de med innehavd arvodestjänst i A 21 förenade göromålen; och förordnades advokaten Bengt Gunnarson att under motsvarande tid mot arvode motsvarande halva beloppet i löneklass A 21 uppehålla ledigbliven del av Wickbergs tjänst med rätt till de avlöningsförmåner i övrigt som skulle tillkommit Gunnarson om han varit extra tjänsteman i lönegrad Ag 21.

År och dag som ovan.

K.-G. Lindelöv

Interpellation ang. byggande av bro över Torne älv vid Pello by

Ordet lämnades på begäran till herr WANHAINEN (s), som yttrade:

Herr talman! För några år sedan träffades överenskommelse mellan svenska och finska vägmyndigheterna att två mellanriksbroar skulle byggas mellan Sverige och Finland över Torne älv. Den ena bron vid Övertorneå har byggts och är i trafik. Den andra bron skall byggas vid Pello by och skulle enligt överenskommelsen sättas i gång hösten 1967. Några arbeten för igångsättningen har dock ej ännu kommit i gång.

Pengar torde enligt uppgift finnas reserverade hos båda ländernas vägmyndigheter för igångsättning. Ur sys-

Interpellation ang. dimensioneringen av det högre utbildningsväsendet, m. m. selsättnings synpunkt vore det angeläget att arbetena kunde igångsättas omedelbart.

Enligt uppgifter i den finska och svenska pressen samt lokalradion i båda länderna skulle dröjsmålet bero på att tullbestämmelserna är oklara för byggnadsmateriel till bron. Bron vid Övertorneå byggdes av Sverige; bron vid Pello skall enligt överenskommelsen byggas av Finland, kostnaderna mellan länderna fördelas lika för båda brobyggena.

Enligt uppgifter i pressen skulle förslag till ändring av de finska tullbestämmelserna, som är oklara, ha aktualiserats och förberetts av de finska myndigheterna.

Med det anförda anhåller jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet få rikta följande frågor:

1. Vill statsrådet redogöra för hur ärendet med brobygget vid Pello by ligger till?

2. Kan åtgärder från svensk sida vidtagas för att sätta i gång brobygget?

På gjord proposition medgav kammaren, att ifrågakvarande spörsmål finge framställas.

Interpellation ang. dimensioneringen av det högre utbildningsväsendet, m. m.

Herr WALLMARK (h) fick ordet och anförde:

Herr talman! Enligt 1965 års riksdagsbeslut skall den fortsatta planeringen av universitets- och högskoleexpansionen utgå från ett beräknat antal studerande i början av 1970-talet av ca 87 000. Inom denna totala utbyggnadsram har även angivits vissa riktmärken för fördelningen av antalet studerande på olika fakulteter.

Denna fördelning har i huvudsak icke skett efter någon beräknad efterfrågeprognos. Tillströmningen till de spärrade fakulteterna och högskolorna

har med få undantag reglerats genom resursspärrar, vilket inneburit att de fria fakulteterna — de humanistiska och samhällsvetenskapliga — fått motfå väsentligt fler sökande än som avsetts.

Eftersom den totala tillströmningen av studerande till det högre utbildningsområdet väsentligt överstiger vad som beräknats med hänsyn till samhällsresurserna uppstår en allvarlig risk för feldimensionering mellan de olika utbildningsvägarna. Eftersom det saknas arbetsmarknadsprognoser på praktiskt taget alla områden måste vi räkna med — om vi fortsätter att utbilda i blindo — att en växande skara färdigutbildade får starta sin bana med att omskola sig till yrken där det fortfarande råder brist på kvalificerad arbetskraft. Detta innebär inte endast ett misshushållande med våra utbildningsresurser utan även ett vilseledande av de utbildningsökande.

De studerande skall kunna resa det berättigade kravet mot myndigheterna att dessa inte ställer utbildningsplatser till förfogande på områden där möjligheter till meningsfull sysselsättning saknas.

Även om svårigheterna är betydande när det gäller att få fram någorlunda tillförlitliga arbetsmarknadsprognoser får detta inte innebära att man avstår från att göra prognoser. Tvärtom måste stor kraft ägnas åt att förbättra metoderna. De kostnader som detta prognosarbete medför torde vara bland de mest lönsamma investeringarna på utbildningsområdet.

Med anledning av vad ovan anförts hemställes om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för eklestiasistikdepartementet få ställa följande frågor:

1. Vill herr statsrådet upplysa kammaren om sin inställning i fråga om en eventuell övergång från resursspärrar till behovsspärrar?

2. Avser herr statsrådet medverka till att en allsidig utredning inom en

Interpellation ang. beskattningen av eldningsolja

snar framtid tillsättes för att söka få en samlad överblick över dimensioneringen av hela det högre utbildningsområdet och därmed sammanhängande organisatoriska frågor?

Även denna hemställan bifölls.

Interpellation ang. beskattningen av eldningsolja

Ordet gavs nu till herr **BRUNDIN** (h), som yttrade:

Herr talman! Under senare år har i vårt land och inte minst i riksdagen förts en intensiv debatt om olika miljöförstörande föroreningar i vårt samhälle. Det torde t. ex. i dag råda stor samstämmighet om nödvändigheten att begränsa de luftföroreningar, som kännetecknar den moderna tätbebyggelsen och som bl. a. förorsakas av den alltmer tilltagande användningen av oljeeldning i bostadsfastigheter.

Genom denna övergång till oljeeldning har svavelförekomsten i luften ökat högst väsentligt. Det är i denna situation naturligt att uppmärksamheten fästes på de olika typer av bränsle som kommer till användning och dessas olika luftföroreningseffekt.

Det är anmärkningsvärt att staten genom en hög skattebelastning motverkar användandet av eldningsolja med låg förgiftningsrisk. De nuvarande bestämmelserna om beskattning av eldningsolja är som bekant uppdelade så att eldningsolja 1, vilken ger den lägsta giftiga avgaskvantalet, är belagd med en skatt utgörande 25 kronor per kubikmeter, medan de ur luftförstörelsesynpunkt farligare eldningsoljorna 3 och 4 är belastade med en skatt utgörande 16 kronor per kubikmeter.

Tvärt emot att som nu stimulera till användning av de mest svavelhaltiga eldningsoljorna borde beskattningen avvägas så att användning av de renare eldningsoljorna stimuleras.

Med stöd av vad ovan anförts anhål-

ler jag om kammarens tillstånd att till statsrådet och chefen för finansdepartementet få ställa följande fråga:

Är statsrådet beredd att medverka till en sådan avvägning av skatten på eldningsolja att användningen av renare eldningsolja stimuleras?

Det sålunda begärda tillståndet lämnades av kammaren.

Anmälades och bordlades följande motioner:

nr 865, av herr *Enarsson m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 130, med förslag till förordning om ändring i uppbördsförordningen, m. m.;

nr 866, av herr *Tistad*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 130, med förslag till förordning om ändring i uppbördsförordningen, m. m.;

nr 867, av herr *Holmberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 133, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 868, av herr *Kajser*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 133, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 869, av herrar *Lundström* och *Hernelius*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 133, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 870, av herrar *Lundström* och *Sundin*, i anledning av Kungl. Maj:ts skrivelse nr 133, med överlämnande av redogörelse från Nordiska rådets svenska delegation;

nr 871, av herrar *Blomquist* och *Edström*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 135, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ förordningen den 4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel;

nr 872, av herr *Kajser*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 135, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ förordningen den

4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel;

nr 873, av herr *Werner*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 135, med förslag till förordning om ändrad lydelse av 1 och 3 §§ förordningen den 4 juni 1954 (nr 519) angående kostnadsfria eller prisnedsatta läkemedel; nr 874, av herrar *Sveningsson* och *Enarsson*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 136, angående ändringar i jaktlagstiftningen; samt

nr 875, av herr *Dahlberg m. fl.*, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 141, med förslag till lag angående ändring i vissa delar av lagen den 14 juni 1907 (nr 36 s. 1) om nyttjanderätt till fast egendom, m. m.

Meddelande ang. enkla frågor

Meddelades, att jämlikt § 20 i kammarens ordningsstadga följande enkla frågor framstälts, nämligen

den 17 oktober

av herr *Tistad* (fp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Anser Herr Statsrådet att tillräckliga åtgärder har vidtagits för att inpränta högerbeteende hos gångtrafikanterna?»; samt

Meddelande ang. enkla frågor

av herr *Nilsson, Ferdinand*, (cp) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Vill Statsrådet skydda de s. k. lyxtelegrammen mot befarat socialiseringshot och låta allmänheten behålla telegrammen samt behållningen i oförändrad omfattning gå till bekämpande av hjärt- och lungsjukdomar?»; ävensom

den 18 oktober

av fru *Diesen* (h) till herr statsrådet och chefen för ecklesiastikdepartementet: »Avser Herr Statsrådet att utvidga möjligheterna att erhålla studiemedel efter fyllda 40 år, då studiemedel inte längre utgår?»; samt

av herr *Wallmark* (h) till herr statsrådet och chefen för kommunikationsdepartementet: »Anser Statsrådet att den nya given med beläggning av vägarna med svart asfalt bidrar till att höja trafiksäkerheten?»; samt

Justerades protokollsutdrag för denna dag, varefter kammarens sammanträde avslutades kl. 16.12.

In fidem

K.-G. Lindelöw